

УДК 140.8-057.8 (477)

ІВАН КРИП'ЯКЕВИЧ. УКРАЇНСЬКИЙ СВИТОГЛЯД

Студ. В.О. Кравченко, гр. БДР4-16

Науковий керівник доц. Р.В. Множинська

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета цієї роботи є освоєння матеріалу з історіософії відповідно до цілі, яку поінформована та інтелігентна людина з сучасним цілісним та творчим світоглядом, формування свого власного ставлення до світу і суспільства, вміння відстоювати свободу слова, думки й вибору може поставити перед собою.

Завдання - є ознайомити з основами філософського мислення Крип'якевича Івана Петровича. Основним завданнями вивчення спадщини видатного письменника є ознайомлення з основами його філософії, діалектикою і логікою творчого мислення, формування уявлень про етапи розвитку філософської думки, його соціально-історичний та духовний контексти. Важливо знайти інтегруючі чинники духовних процесів, що визначали б пріоритети суспільної думки, а значить і напрямки теоретичних пошуків. В цьому контексті, видається за необхідне залучити до орбіти культурологічного дослідження поняття "національна ідея" як того критерію, що найбільш адекватно виражає світовідчуття та світосприймання народу, адже будь-яка "ідея викривається у плоті і крові, в життєвій взаємодії з тим середовищем, в якому виховується людський дух до її усвідомлення"

Об'єкт дослідження - Крип'якевич Іван Петрович (1886- 1967) - історик, академік АН УРСР, професор Львівського університету, доктор філософії.

Методи та засоби дослідження. У роботі були використані такі методи, як спостереження, аналіз, синтез, порівняння, які дали можливість дослідити філософські ідеї М.Хвильового, проаналізувати спадщину митця.

Було прочитано та проаналізовано декілька статей, книжок та інших джерел інформації, з метою ознайомлення із інформацією про життя та наукові здобутки.

Практичне значення заторкуваної теми полягає в аналізі історії української філософської думки, що викладена на ґрунті наукових фактів та почерпнута з першоджерел.

Результати досліджень. Коли аналізуємо наш сучасний погляд на світ, виринає питання, як далеко в минуле сягають джерела нашого світовідчуття: коли, в якому часі появилися первні нашого світогляду, які саме були ті прапочатки, в яких умовах вони розвивалися і що з них дійшло до нашої епохи. Розгляд цих проблем може мати особливе значення, коли, серед змінливості поглядів на світ у різних епохах, повелось би нам знайти деякі постійні форми, що все були однаково цінні. Ті постійні основи мали б ціну і для нашого покоління, послужили б нам за певні дороговкази в наших світоглядових розшуках і ваганнях.

Крип'якевич Іван Петрович (1886-1967) - історик, академік АН УРСР, професор Львівського університету, доктор філософії. Автор багатьох праць з історіографії («Українська історіографія»; 1923), археології, сфрагістики, історії культури, численних науково-популярних нарисів з історії України.

На цьому місці зробимо спробу розглянути світогляд князівської епохи. Ця доба дуже довга, кілька століть, безперечно, за такий час проходило немало перемін у думанні людей, але ми, з деякої перспективи, можемо вважати цю епоху одноцілою і дошукуватися в ній тих праджерел, з яких вийшов наш світогляд. Щоб більш прозоро з'ясувати розвиток цієї доби, ділимо її на три періоди: перший, коли наші предки жили

у власному середовищі і ще мало зустрічалися з сторонніми народами; другий, коли дістались у вир міжнародного життя і під його різноманітні впливи; третій, коли наші предки перетравили ті чужі позички і витворили свою окрему культуру.

На наших предків ми привикли дивитися з деяким відтінком меншевартості. Такий осуд, в основі несправедливий, витворила давня історіографія, що не вміла вдумуватися у суть справи й обезцінювала той світ, з якого ми вийшли. Що закид меншевартості давніх українців неоправданий, це видно з того, що вони доказали у найстаршій епосі своєї історії. З своєї прабатьківщини, десть у глибині східно-європейського суходолу, вони рушили у великий завойовницький похід, перейшли багна, пущі і степи, як повинь розлилися по широких просторах, дійшли до Чорного моря, кинули свої полки на Балкани, переправилися до Малої Азії, а їх окремі частини пішли глибоко в далекі країни. Це не було спокійне, тихомірне плем'я, а нарід здобувців і завойовників. Що давні українці мали державотворчі здібності, про це свідчить держава антів, перша українська держава, що перетривала три століття; що вони вміли організувати своє економічне життя, про це вимовно говорить недавно відкритий арабський історик Ібн-ал-Факих, що широко описує торгівлю слов'ян в Азії, тоді навіть Чорне море звалось Слов'янським, аж пізніше почали звати його Руським. Не може бути й мови про меншевартість давніх українців: у своїй первісній енергії і творчій силі вони нічим не відрізнялися від таких самих виступів гелленів, італіків чи інших.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів.

У світогляді наших предків на першому місці виступає гін до здобування, експансії, боротьби. Але одночасно з тим помітна і друга риса закріпити і сколонізувати ту землю, яку добуто мечем. Куди б ці здобувці не зайшли, зараз ставили укріплені городи і біля них розводили хліборобство. Давні українці були так само завзятими хліборобами, як і войовниками. Про високий розвиток хліборобства у них свідчить незвичайно вироблене старе словництво з цієї ділянки, а також археологічні розкопи, в яких знайдено найрізноманітніші роди хліборобських рослин. Як глибоко хліборобські заняття увійшли у світогляд давніх українців, докази дає старовинна міфологія та обрядовість, в якій усі вірування і свята в'яжуть тісно з рільничим календарем.

Висновки. Отже, підсумовуючи, можемо констатувати, що демократична організація суспільства передбачає вільний вияв філософією властивого їй потенціалу як необхідну умову забезпечення духовної і соціальної різноманітності. Це потребує розвиненої філософії й мусить культивувати філософську культуру, якщо прагне зберегти й посилити свою життєздатність. І філософський спадок І. Крип'якевича є величезним пластом для досліджень.

Ключові слова: філософія, історіографія, Хмельниччина, предки, меншовартість.